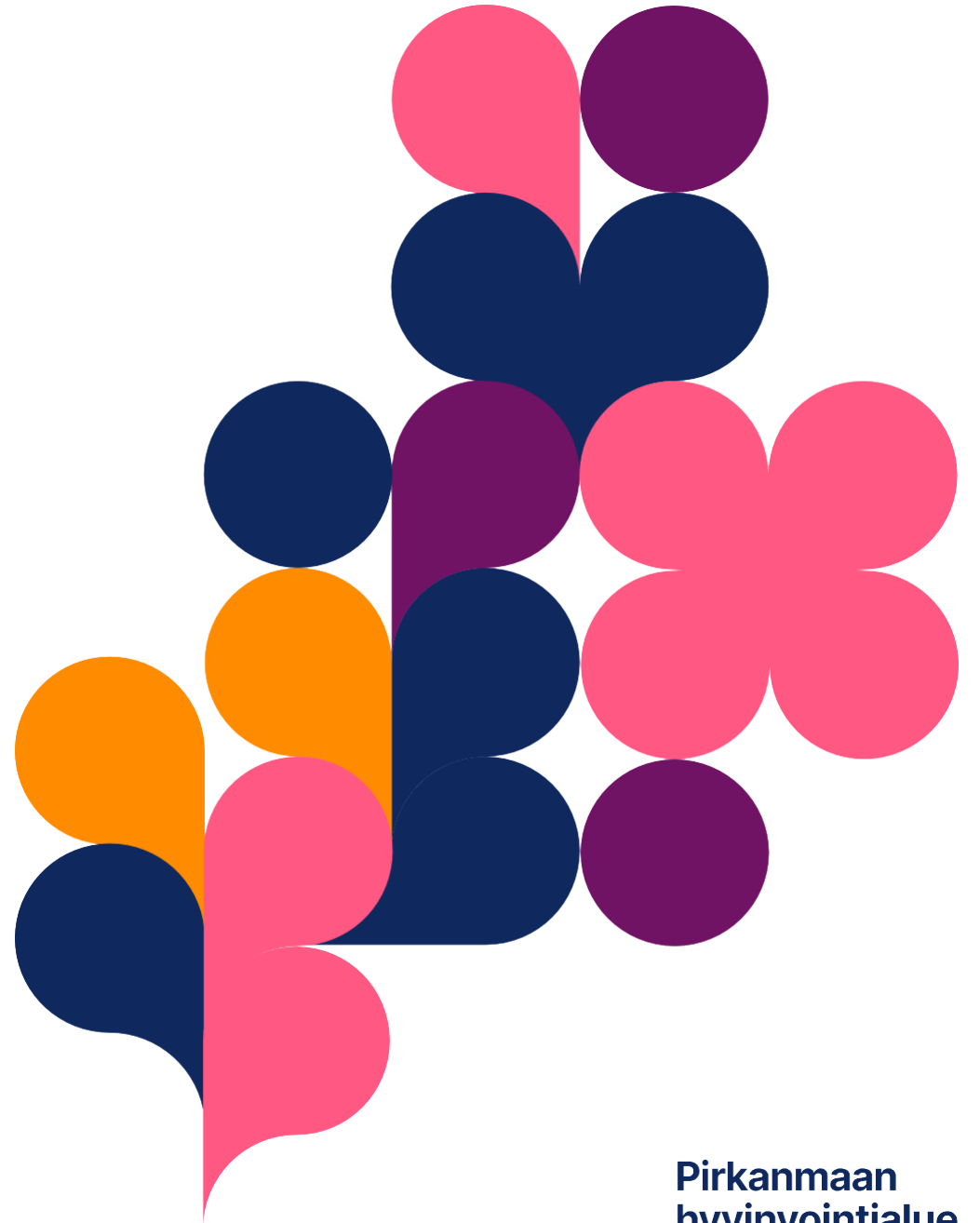

Ergonomia asiakkaan kotona tehtävässä työssä

Pirkanmaan hyvinvointialueen
työsuojelutoimikunta 27.4.2026

Mari Kalliomäki, koordinoiva
työsuojelupäällikkö

Lähtökohta: sama laki kuin muuallakin

”Toisen kotona tehtävä työ poikkeaa työympäristönä perinteisestä työnantajan tiloissa tehtävästä työstä, mutta työn tekemistä koskevat samat määräykset kuin työnantajan tiloissa tehtävässä työssä. Työskentelyn tulee olla aina turvallista myös asiakkaan kotona.”

— Työturvallisuuskeskus

Kotirauhan suoja

Ei poista työnantajan työturvallisuusvelvoitteita — se vain mutkistaa niiden toteuttamista käytännössä.

TTurvL 8 §

Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite kattaa kaikki paikat, joissa työtä tehdään.

Työnantajan velvollisuudet

1 Riskien arviointi (TTurvL 10 §)

Jokaisen asiakkaan kohdalla erikseen: nostoympäristö, vuoteen korkeus, tilat, asiakkaan toimintakyky.

2 Nostojen ja siirtojen vaarojen tunnistaminen

Käsin tehtävien nostojen vaarat on arvioitava. Haitallista kuormitusta on vähennettävä — myös asiakkaan kotona.

3 Apuvälinetarpeen kartoitus

Osana palvelutarpeen arviointia, moniammatillisesti. Ensisijainen reitti: lääkinnällinen apuväline asiakkaalle.

4 Toimenpiteet, jos riskit tunnistetaan

Työnantajalla on velvollisuus toimia: hankkia apuvälineitä, järjestää kahden hoitajan käynti tai rajata tehtäviä.

Apuvälineet: kaksi eri perustetta

Lääkinnällinen apuväline

(Kela / hyvinvointialue)

- Perusteena asiakkaan toimintakyvyn tukeminen
- Hankitaan asiakkaan tarpeesta lähtien
- Myöntämiskriteerit määritelty laissa (vammaispalvelulaki, vanhuspalvelulaki)
- Samalla vähentää hoitajan kuormitusta

Työnantajan hankkima apuväline

(Työturvallisuuslaki 738/2002)

- Perusteena hoitohenkilöstön suojaaminen
- Työnantaja voi hankkia myös kotiin asennettavia apuvälineitä
- Ei riipu siitä, onko asiakas oikeutettu lääkitäntälliseen apuvälineeseen
- Kotiin asennettava apuväline dellyttää asiakkaan suostumusta

vs.

Käytännön esimerkki apuvälineen hankinnasta

Ensisijainen reitti

- Haetaan asiakkaalle lääkinällisenä apuvälineenä
- Perusteena asiakkaan toimintakyky

Jos asiakas ei ole oikeutettu...

- Työnantaja voi hankkia apuvälineen työturvallisuusperustein

Asiakkaan suostumus tarvitaan

- Työnantaja ei voi pakottaa asiakasta ottamaan kotiin asennettavaa apuvälinettä
- Jos asiakas kieltäytyy, on arvioitava vaihtoehtoisia ratkaisuja

Jos asiakkaan suostumusta ei saada eikä ergonomista työskentelyä voida turvata → työ on järjesteltävä uudelleen (esim. kaksi hoitajaa).

Varasuunnitelma – mukana kuljetettavat apuvälineet

Jos kotiin asennettavaa ratkaisua ei voida toteuttaa, voidaan käyttää hoitajan mukana kulkevia apuvälineitä:

Liukulakanat ja siirtoalustat

Helpottavat asiakkaan siirtämistä vuoteessa ilman raskaita nostoja sekä lattialle kaatuneen henkilön nostamista.

Liukulevyt ja -laudat

Asiakkaan siirtäminen tasolta toiselle (esim. vuoteesta pyörätuoliin). Soveltuvat liukumateriaaliksi myös vuodesiirtoihin.

Siirtovyöt ja tukikahvat

Parantavat hoitajan otetta ja vähentävät selkäkuormitusta.

Kääntölevyt ja -alustat

Seisoma-asennossa kääntymisen avustamiseen.

Korotustyyny ja -alustat

Voidaan tukea esim. raaja parempaan asentoon hoitotoimenpiteen ajaksi.

Liukuesteet ja tartuntapinnat

Estävät asiakkaan tai apuvälineen liukumisen käsittelyn aikana.

Käytännössä

1	Riskien arviointi	Arvioidaan jokainen asiakaskäynti: vuoteen korkeus, tilan ahtaus, asiakkaan toimintakyky ja nostotarve.
2	Apuvälinetarve kartoitetaan	Palvelutarpeen arvioinnissa moniammatillisesti. Ensisijainen reitti: lääkinällinen apuväline.
3	Jos asiakas ei ole oikeutettu	Työnantaja arvioi TTurvL-perusteisen hankinnan tarpeen. Voi hankkia kotiin asennettavan tai mukana kulkevan apuvälineen.
4	Neuvottelu asiakkaan kanssa	Asiakkaan suostumus vaaditaan kotiin tuleviin apuvälineisiin. Neuvottelu, tiedottaminen, kirjaaminen.
5	Vaihtoehtoinen järjestely	Jos asiakkaan suostumus ei saada: kahden hoitajan käynti, tehtävän rajaaminen tai palvelusuunnitelman päivitys.

Vaihtoehtoja toteutukselle

1

Vuokraus

Joustavin, ei sitovaa pääomaa

Sänky vuokrataan toimittajalta asiakaskohtaisesti. Toimitetaan kotiin tarpeen mukaan, palautetaan kun tarve lakkaa. Kustannus ennustettavissa kuukausimaksuna.

Joustavuus

Hallinto

2

Puitesopimus

Hallinnollisesti kevyin

Kilpailutetaan yksi tai kaksi toimittajaa. Sovitaan ennakkoon toimitusehdot ja hinta. Tilaus tehdään tarpeen mukaan ilman erillistä hankintaprosessia.

Joustavuus

Hallinto

3

Kiertävä reservi

Edullisin pitkällä aikavälillä

Hankitaan muutama sänky kiertävään käyttöön. Vaatii varastotilan, kirjanpidon ja huoltokäytännön. Kannattaa, jos tarve on jatkuvaa ja toistuvaa.

Joustavuus

Hallinto

Yhteenveto

- Asiakkaan kotona tehtävässä työssä pätevät samat työturvallisuussäännöt kuin muuallakin.
- Lääkinnälliset apuvälineet (esim. sähkösätky) hankitaan ensisijaisesti asiakkaan tarpeesta.
- Työnantaja voi hankkia apuvälineen myös työturvallisuusperustein — ei edellytä lääkinällistä oikeutta.
- Kotiin asennettavat apuvälineet vaativat aina asiakkaan suostumuksen.
- Mukana kuljetettavat apuvälineet ovat varasuunnitelma, ei ensisijainen ratkaisu.
- Jos turvallista työskentelyä ei voida taata, työ on järjesteltävä uudelleen.
- Apuvälineen hankintaprosessi tulee olla kaikille selkeä.